International Journal of Sanskrit Research 2016; 2(4): 18-19

International Journal of Sanskrit Research

अनन्ता

ISSN: 2394-7519
IJSR 2016; 2(4): 18-19
© 2016 IJSR
www.anantaajournal.com
Received: 08-05-2016
Accepted: 09-06-2016

डॉ. सीहेच्. पवनकुमार
संस्कृते अतिथि अध्यापकः, तेलुगु ः प्राच्यभाषाविभागः, आचार्य नागार्जुनविश्वविद्यालयः, नागार्जुननगरम् - ५२२ ५१० आन्ध्रप्रदेशः,

Correspondence
डॉ. सीहेच्. पवनकुमार
संस्कृते अतिथि अध्यापकः, तेलुगु ः प्राच्यभाषाविभागः, आचार्य नागार्जुनविश्वविद्यालयः, नागार्जुननगरम् - ५२२ ५१० आन्ध्रप्रदेशः,

एकशाखागतं पुष्पत्रयम्

डॉ. सीहेच्. पवनकुमार

प्रस्तावना

भिन्नजातिभिः, विभिन्नसंस्कृतिभिः, भिन्नमतानुयायिभिः राराजमानः एकैकः देशः भारतदेशः एव । अस्मिन् देशे भिन्नपन्थानः विद्यमाना अपि 'भिन्नत्वे एकत्वम्' इति महोन्नतादर्शसूत्रमाधारीकृत्य विश्वयवनिकायां भारतदेशः स्व वैलक्षण्यं, वैशिष्ट्यं च बहुधा प्रकटयति ।

कर्मभूमिः, धर्मभूमिः इत्याद्यनेकैः उपाधिभिः स्तूयमानेऽस्मिन् देशे सत्सु नानाविधधर्मेषु प्रधानतया हिन्दू-मुस्लिम् - ईसाई इति त्रिविधाः धर्माः विलसन्ति । जैन-बौद्धाद्यन्य धर्माः अत्रैव विद्यमानाः अपि एतेषां सर्वेषां मूलानि भारतीयान्येव । किन्तु इस्लां, क्रैस्तवधर्मौ भारत भूमिगतौ न भवतः । तत्कारणात् एतेषु त्रिविधमतानां संबन्धि पवित्रग्रन्थेषु प्रबोधित सृष्टिसम्बन्धि विषयानां मध्ये बहुषु सन्दर्भेषु साम्यं गोचरीक्रियते । एते विषयाः यथामति मया परिशील्यन्ते ।

एकशाखागतं पुष्पत्रयम्

वैदिकवाङ्मये-बैबिल्, खुरान् दिव्यग्रन्थयोश्च समुपवर्णितः सृष्टिक्रमः यदि सूक्ष्मेक्षिकतया परिशील्यते तर्हि बहुषु अंशेषु साम्यं गोचरीक्रियते ।

वेदाः अपौरुषेयाः । ते भगवद्वाण्यः इति प्रकीर्तिताः । तथैव बैबिल्, खुरान् ग्रन्थावपि 'आदौ दैववाणीरूपेण निष्पन्नौ' इति तत्तत् मतानुयायिनां दृढ विश्वासः ।

परमात्मा एकः एव, अयमेव सर्वव्यापकः, सर्वसृष्टिकर्ता परब्रह्मा इति वैदिकग्रन्थाः भगवतः वैशिष्ट्यम् उद्घोषयन्ति।

> **'यच्चकिंचिज्जगत्सर्वं, दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ।**
> **अन्तर्बहिश्च तत्सर्वं, व्याप्य नारायणः स्थितः ।।'**[1] इति ।

बैबिल् ग्रन्थे च परमात्मनः सर्वव्यापकत्वं कथितमेव ।

"Now the earth was formless and empty, darkness was over the surface of the deep, and the spirit of God was hovering over the waters."[2] इति ।

तद्वत् खुरान् ग्रन्थः अपि भगवतः सर्वव्यापकत्वम् उद्घोषयति ।

हुवल्-अव्वलु-वल्-आखिरु-वज्-जाहिरु वल-बातिनु-वहुव-बिकुल्लि-षैइन्-अलीम् ।।[3]

[He is the first and the last, and the out-ward and the inward, and He is knower of all things]

पुरुषसूक्ते पञ्चभूताः, सूर्यचन्द्र-ऋतवश्च-सर्वेऽपि जीवाः विराट्पुरुषस्य अनुग्रहेण उत्पन्नाः इति वर्णितः। एवमेव बैबिल्-खुरान् ग्रन्थद्वयेऽपि परमात्मानुग्रहेण भूम्यादि पञ्चभूताः, सूर्य-चन्द्र-ऋतवः, समस्तजीवराशिश्च निष्पन्नाः इति वर्णितम् ।

मनु-शतरूप नामक पुरुष-स्त्री युगलात् भगवान् ब्रह्मा समस्तां मानवजातिं सृष्टवानिति हैन्दवग्रन्थाः उद्घोषयन्ति । एवमेव बैबिल् ग्रन्थे आडम्-ईव्, खुरान् ग्रन्थे आदामु-हव्वा नाम्ना प्रस्तावितौ स्त्रीपुरुषौ उभौ मानवजातेः पितरौ इति वर्णितौ ।

वैदिकग्रन्थेषु 'माया' (अज्ञानम्) इति नाम्ना वर्णितः विषयः, बैबिल्, खुरान् ग्रन्थद्वये 'सातान्' रूपेण कथितः । मायाबद्धाः जीवाः नानाविध कर्माणि कृत्वा, तैः कृतं कर्मफलम् अनुभवितुं संसारसागरे पतन्तीति मुण्डकोपनिषदि वर्णितम् । यथा -

> **'द्वासुपर्णा सयुजा सखाया**
> **समानं वृक्षं परिषस्वजाते ।**
> **तयोरन्यः पिप्पलं स्वाद्वत्त्य**
> **नश्नन्नन्योऽभिचाकशीति ।।'**[4] इति ।

तद्वत् बैबिल्-खुरान् ग्रन्थद्वयेऽपि परमात्मनः आज्ञां तिरस्कृत्य, सातान् (माया) वशंवदौ भूत्वा भगवता निषिद्धानि वृक्षफलानि भक्षयित्वा तत्कृतं कर्मफलमनुभवितुं जीवौ आदाम्-हव्वा उभौ भूलोकसंसारसागरे पतितवन्ताविति वर्णितम् ।

वैदिकग्रन्थेषु परब्रह्मा, बैबिलग्रन्थे यहोवा, खुरान् ग्रन्थे अल्लाह् इति भिन्न नामभिः व्यवहृताः तेषाम् उद्देश्यं तावत् परमात्मा एक एव
इति ।

त्रिषु मतग्रन्थेषु प्रतिपादित सृष्टेः मूलतत्त्वं धर्ममार्गप्रवर्तनं, कुमार्गपरित्यागः, मायाच्छेदनं, निगूढपरमात्म तत्त्वावगत्या भगवतः
सायुज्यप्राप्तिश्च ।

उपसंहार

एवंप्रकार परिशीलनेन अयमत्र निष्कर्षः (सारः) - त्रिविधमतानि नाममात्रेणैव भिन्नान्यपि सूक्ष्मपरिशीलनेन वेद्यते यत् सृष्टितत्त्वसारः एक एव, स एव विश्वकल्याणं तनोति, परमात्मसायुज्य साधनमिति। अतः सृष्टिसंबन्धिविषये - 'एकशाखागतं पुष्पत्रयम्' इति वक्तुं समुचितमेव ।

फुटनोट्स (अधस्सूची)

1. द्रः तैत्तिरीयोपनिषद् - नारायणप्रश्नम् ज्क्षक्ष-५
2. द्रः एत्डथ्ङ्ग-क्रङ्गदङ्गमत्म I-2.
3. द्रः खुरान् मजीद् - मौल्वी मुहम्मद् अब्दुल् गफूर् (तेलुगु अनुवादकः) ख्ज्क्षक्ष-३.
4. द्रः मुण्डकोपनिषद् III-1-1.

उपयुक्तग्रन्थसूची

1. कन्हेयालाल् जोषि तैत्तिरीयोपनिषद् चौखम्बाओरियंटालिया 1985 (समूल शाङ्कर दिल्ली भाष्य एवं ज्योति हिन्दी टीकासहितम्)
2. Bible बैबिल सोसैटी आफ् इण्डिया, 1975 बेंगलूरु
3. मौल्वीमुहम्मद् खुरान् मजीद् हुस्सामि बुक्डिपो १९६९ अब्दुल् गफूर् (Vol :1, 2, & 3) हैदराबाद् (तेलुगु अनुवादकः)
4. गोपदेव् मुण्डकोपनिषत्तु आर्यसमाजमु १९८१ (आन्ध्रटीकातात्पर्य कूचिपूडि सहितम्) गुन्टूरुजिल्ला